7. štev. Novo mesto, 14. maja 1915. Letnik XXXI.

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1·50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3·50 K, za Ameriko 4·50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Stari gumijevi trakovi za zeleno cepljenje trt.

Letos je prav težko dobiti gumijevih vezi, katere se rabijo za vežnjo pri zelenem cepljenju trt. Gumijevi trakovi vrste „Trisin“ se k nam uvažajo iz Italije. Ker je letos italijanska vlada izvoz teh vezi prepovedala, jih ni dobiti. Pa tudi največje domače tvornice gumija letos gumijevih vezi niso izdelovale, ker je ves kavčuk, ki je zato neobhodno potreben, zaplenila vojna oblast v svrho izdelovanja gumijevih obročev za avtomobile. Zato bo tega blaga zelo zmanjkovalo in treba bo porabiti vse staro blago, ki je ostalo od lanskega leta.

Gumijevi trakovi postanejo, če dolgo ležijo, radi trdi ali krhki, posebno če ležijo na suhem in svetlem prostoru. Rdeči trakovi so v tem oziru slabši kot črni. Če nam tedaj gumijeve vezi preostanejo, spravljajmo jih vedno v kaki škatlji na temnem, ne presuhem kraju, tedaj najbolje v kleti. Zmrzniti pa tudi ne smejo, ker se potem hitro razpadejo, zato jih ne smemo spraviti v taki kleti, kjer zmrzuje.

Ako imamo stare gumijeve trakove, ki so že nekoliko trdi postali, tedaj jih skušajmo osvežiti.

To se zgodi na ta način, da jih položimo v mlačno vodo (20 do 25 stopinj R toplote), kateri smo pridejali 5 odstotkov salmiakovega cveta ali amonijaka, ki ga dobimo v vsaki drogeriji ali lekarni.

Tako petodstotno amonijakovo vodo si pripravimo na ta način, da pridenemo devetnajstim delom (n. pr. žlicam ali kozarčkom) vode, en del (eno žlico oziroma en kozarček) amonijaka.

Po preteku enega ali dveh dni postanejo trakovi bolj voljni in prožni. Ce se to ne zgodi, potem ni več pomagati in jih moramo preč vreči.

Ker stari trakovi, čeprav so še prožni, na trti radi prej razpokajo kot novi, storimo dobro, ako jih zavarujemo zlasti pred učinkom solnca in dežja, kajti če se vrstita dež in solnce, gumij najhitreje razpoka.

Zato je dobro, da pri cepljenju, kadar trto ocepimo in povežemo, povijemo gumijevo vez še s koščkom papirja, n. pr. s cigaretnim popirjem. Še boljše je, če jo povijemo z rafijo ali pa staniolom, to je s svinčenim popirjem, kakor se ga rabi na pr. za zavijanje boljših vrst mila i. t. d.

Da bi pa vezali samo z rafijo ali s pavolo ne gre, kajti cepič, ki se rabi pri zelenem cepljenju zelen, svež, se nekoliko usuši, vez postane rahla in cepič se ne tišči zadosti močno na podlago, da bi se mogel prirasti.

Zato je postalo zeleno cepljenje še-le od tega časa uspešno, odkar smo pričeli rabiti za vežnjo gumijeve trakove.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Plačilo mlinarjem. Vprašanje: V naši fari je več mlinarjev, dosedaj je vsak jemal drugačno plačilo. Kako je pravzaprav po pravici? Odgovor: Glasom ministrskega ukaza z dne 2. aprila 1915, drž. zak. št. 92, § 10 a, tretji odstavek, velja glede odškodnine za mletje žita v mlinih, ki za plačilo meljejo, to-le: V mlinih, ki za plačilo meljejo od žitnih pridelovalcev prinešeno lastno žito, se sme terjati, oziroma dajati za plačilo za mletev za 100 kg, in sicer pšenice največ 3 K, rži, ječmena in ovsa 2 K 50 v in koruze največ 2 kroni. Mlinarjevo plačilo se mora dajati brez izjeme v denarju; mlinarja plačevati z merico, to je z žitom, moko in otrobmi, je prepovedano.

Teleta za vzrejo. Da bi se zabranilo, da se teleta radi pomanjkanja hlevskih prostorov in krmil odprodajo mesarjem, je zaukazalo c. kr. štajersko namestništvo občinam o priliki štetja živine mesca marca, naj mu javijo one živinorejce, kateri imajo dovolj hlevskih prostorov in krmil ter bi prevzeli teleta za vzrejo. Prijavilo se je čez 200 iz različnih občin, ki bi sprejeli teleta v vzrejo.

Uravnava žita v mariborskem okraju. Zadnji „Slov. Gospodar“ piše: Uravnava žita in moke se v posameznih občinah lahko vrši na sledeči način: Ako se je v občini pokazalo, da je po uradnem izkazu bilo dne 28. februarja pri nekaterih posestnikih več žita čez določeno mero, pri drugih pa zopet premalo, sme župan na lastno roko z dovoljenjem okrajnega glavarstva za občino po uradno določenih cenah nakupiti odvišno žito pri posestnikih in dati isto v mlin, ter moko potem prodati za določeno ceno med one občane, ki imajo premalo zaloge. Priporoča se, da občine preskrbijo dotičnim posestnikom, pri katerih so nakupile za občino žito, če ne pred, pa vsaj po izvršeni kupčiji, uradno dovoljenje za prodajo odvišnega žita. Posestnik naj dotično potrdilo dobro shrani, da se zamore pri slučajnem poznejšem uradno določenem poizvedovanju ali rekviriranju izkazati, kam je prodal žito. Seveda mora župan s pomočjo občinskih svetovalcev ali članov žetvene komisije uravnavo žita in moke tako izvršiti, da dobijo od nakupljenega žita oziroma moke vsi tisti občani, ki jim primanjkuje živeža, za določeno ceno del moke od nakupljenega žita. Priporočamo, da župani posebno v občinah, kjer se je splošno pokazalo, da je premalo žita in moke za prehrano prebivalstva, takoj izvršijo nakup žita na lastno roko na korist domačega prebivalstva. — Velja tudi pri nas.

Zagotovitev krme in paše. C. kr. korespondenčni urad poroča: Danes, 8. t. m. se razglasi odlok poljedelskega ministrstva o zagotovitvi krme in paše in da se izrabijo vsi travniki v korist preživljanja prebivalstvu. V vojnem letu, tako izvaja odlok, je vsak posestnik dolžan, da izrabi vse travnike, pašnike in planine s košnjo ali pa s pašo. Kakor pri njivah, tako nastane lahko pri pašnikih in travnikih sila, ker so gospodarji morebiti pozvani pod orožje. Potrebno pomoč more preskrbeti žetvena komisija. Da se ne izgubi paša in krma, je oblast upravičena, da, če gospodar v gotovem roku ne poskrbi za uporabo, se mora prepustiti brezplačno občini. Občine naj ali same izrabijo krmo ali pašo, ali naj jo pa izroče drugim. Čim jasnejše se zaveda vsak posestnik dolžnosti nasproti skupnosti v največjih podrobnostih, z večjim veseljem stori, kar se zahteva, da se v tem velikem letu ne izgubi niti ena travna bilka, ki bi lahko služila vzdržavanju naše živine.

Dopusti za kmečko delo. Če se hoče zagotoviti vsem potrebna mera kruha, se mora kmetu pustiti toliko delavne sile in priprege, kolikor je neizogibno potrebuje, da se poljsko delo v določenem času in dobro opravi. Radi tega popolnoma upravičeno piše „Wiener Landw. Zeitung“ v št. 15. t. l. doslovno: „Kakor se sliši, namerava vojaška uprava dovoliti dopust samo takim v vojni se nahajajočim posestnikom, ki so bili pozvani k vojnim delom (straženju železnic, postrežbi v bolnišnicah) in je dopust za take, ki so na bojnem polju, izločen. Vsak tovarnar, ki dela za erar, dobi svoje ljudi, ravnotako so tudi za poštno službo mnoge odpustili; samo pri poljedelstvu imajo težkoče. Ali ni tudi kmet ravno tako važen zalagatelj države kot tovarnar? Od kmeta se pač zahteva več dela kot prejšnja leta. Toda kako naj kmet vse to delo dovrši, ko ima pa sedaj veliko manj delavnih sil na razpolago kot prejšnja leta z manjšim delom? In če se ne bi moglo obdelati vse žitno polje, odkod naj jemlje kmet, ta najvažnejši zalagatelj s kruhom, žito?

Obletnica blagoslovljenja kipa sv. Urbana na Trški gori.

Na binkoštni pondeljek bode obletnica, kar smo postavili krasen kip sv. Urbana v prijazni cerkvici Matere Božje na Trški gori, ki ga je slovesno blagoslovil mil. gospod dr. Seb. Elbert z asistenco preč. g. župnika Vovko in frančiškana P. Akvina ob navzočnosti mnogo občinstva od blizu in daleč. — V spominu je še nam takratni govor mil. g. prošta, s katerim je nam opisal življenje sv. Urbana in nam priporočal češčenje do njega.

Obletnica se bode praznovala skupno z običajno službo Božjo na binkoštni pondeljek ob 10. uri dopoludne. Da pa sv. Urban ne bode brez častilcev na svoj praznik, to je na binkoštni torek 25. maja, pride iz župne cerkve sv. Petra prosilna procesija za mir in bode potem na Trški gori ob 7. uri sv. maša v čast sv. Urbanu. Povabljeni ste tedaj na binkoštni pondeljek in v torek vsi novomeški in okoliški vinogradniki, da se udeležite obletnice ter znovega priporočite sebe in svoje trte blagoslovu Božjem in priprošnji Device Marije in sv. Urbana.

Zakaj se je postavil kip sv. Urbana na Trški gori, vsak, posebno vinogradnik dobro ve. Sv. cerkev je postavila tega svetnika za varuha vinskim goricam in za priprošnjika pri Bogu za srečno in dobro vinsko letino. Pokazal je pa sv. Urban takoj v prvem letu, da je zares varuh vinogradov, saj je bila vinska letina splošno zadovoljiva, četudi je napravilo hudourje dokaj škode po vinogradih. Vkljub temu je prinesla prav letošnja jesen vinogradnikom lep dobiček, ker je vino dobro in ima tudi izvanredno visoko ceno. Zahvalimo Boga za to dobroto in častimo sv. Urbana še z večjim zaupanjem in hvaležnim srcem, da izprosi vsikdar našim goricam blagoslova Božjega in obilno rodovitnosti! — Zato pa človeka tembolj zaboli v srce, če sliši sramotenje in norčevanje nekaterih brezbožnežev iz kipa sv. Urbana, češ, da je bil ta svetnik vzrok lanskemu hudourju. To je nesmisel, ki se zamore roditi le v puhlih glavicah in je vredna vse obsodbe! To so ljudje, ki imajo najmanj vzroka za zabavljanje, ki niti vinarja niso prispevali za kip, ali, katerim nevihta ni prav nič škodovala, ker niti goric nimajo, ali, ki zidajo na lastno moč in ne potrebujejo pri obdelovanju goric in polja pomoči od zgoraj.

Hvala Bogu, je pa pretežna večina dobrih ljudi, ki se zavedajo mogočne priprošnje sv. Urbana. ki ga radi časté in so mu prisrčno hvaležni. Pripovedovala mi je neka zeló spoštovana oseba na Trški gori, kakó čudovito je bila uslišana po priprošnji sv. Urbana v neki kočljivi kletarski zadevi, ko je že mislila, da je vse zgubljeno. Toda s trdnim zaupanjem je molila k sv. Urbanu in ga prosila rešitve in bila je zares uslišana v njeno največjo zadovoljnost.

S trdnim zaupanjem se zatekajmo tedaj tudi v prihodnje k sv. Urbanu v vseh vinskih zadevah! On nam bode gotovo pomagal, če ga bomo prosili s čistim in treznim srcem. Pijančevanje in brezpotrebno popivanje tudi on sovraži, nikakor pa ne pametnega vživanja vinske kapljice, ki je zdravim v razvedrilo in bolnim v zdravje. Saj je Kristus sam posvetil vinsko trto in jo visoko odlikoval. Dokaz temu Vam naj bode naslednja pesmica, ki sem jo čital s svojima prijateljema v spominski knjigi v gostoljubni zidanici nadučitelja v p. gosp. Fr. Dularja v Straži in ki jo je zapisal nepozabni pokojni preč. gosp. duh. svetnik J. Podboj 17. aprila 1904. leta.

Vinski trti!

O, ti prežlahtna vinska trta,
Kakó naj pesem moja te očrta? —
Ustvaril te je dobri Bog,
da sladki svoj nam daješ sok,
zemljanom v razvedrilo
in bolnim za zdravilo. —
Zveličar sam te odlikuje
in sebe tebi prilikuje:
Jaz trta sem in vi mladike,
brez mene vele ste sadike. —
In ko je Najsvetejši Zakrament nam dal,
je trte sok za snov si zbral,
visoko čast mu je namenil
in v svojo kri ga je spremenil. —
Zatorej trta rásti, rásti,
ostaneš nam v večni časti!
Pozdravljena iskreno bodi,
obilen sad nam vedno ródi!

K sklepu se obračam s ponižno prošnjo na vsa blaga srca iz mesta in okolice in posebno še na one, katerim je prinesla lanska vinska letina dokaj novcev in lepega dobička, naj bi priskočili na pomoč s kakšnim večjim ali manjšim darom za pokritje stroškov za kip. Izrekam jim že naprej toplo zahvalo. Darove sprejema župnišče v Št. Petru, ali pa tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Želim odkritosrčno vsem vinogradnikom iz mesta, Trške gore in okolice njihovim goricam prav obilo blagoslova in mnogo rodovitnih vinskih let po priprošnji sv. Urbana.

Urban.

Dopusti zaradi košnje!

Potrebni kosci. Letos bo manjkalo povsod koscev. Že sedaj je premalo moških, do košnje jih bo pa še manj, kar odhajajo naprej in naprej nove moči na bojno polje. Kako bomo v teh razmerah opravili letošnjo košnjo, sam Bog vedi. V najugod-

nejšem slučaju, če bo vreme skrajno ugodno, se bo zavlekla vsa košnja. Ob slabem vremenu bo pa škoda nepregledna.

Kjer je dosti travščine, tam ne bo mogoče izhajati s sedajnimi silami in naj se lotimo košnje tudi s podvojeno pridnostjo. Po takih občinah je skrbeti, da dobimo potrebno pomoč od zunaj in imajo žetvene komisije sedaj hvaležno nalogo, da skrbe za potrebne delavce in gredo prizadetim gospodarjem in gospodinjam na roko.

Največ bo zaleglo, če se nam posreči dobiti naše sinove in može, ki so sedaj pri vojakih, seveda le tiste, ki so zadaj za fronto in ki se lahko pogrešajo za časa košnje v vojaški službi. S temi bi se dalo največ doseči. Domači poznajo naše delo, naše težnje in potrebe in nam lahko največ pomagajo. Želeti pa je, da se pošiljajo domu res le kmečki sinovi in možje, in da jih dobimo po najkrajši poti brez dolgotrajnih prošenj. Kdor je doma potreben in se nahaja v ozadju fronte, naj prosi za dopust naravnost pri svojem poveljniku in naj izpriča potrebo dopusta z izkaznico, ki naj jo izda žetvena komisija in ki bodi potrjena od županstva in okrajnega glavarstva.

Če se bodo ti dopusti dovoljevali in ne bodo prošnje zastonj, potem nam bodo ti dopusti v sedanjih razmerah največ zalegli.

Po občinah, kjer je toliko travniščine in tudi toliko mož in mladeničev na bojišču, da ni upati, da bi se z vojaškimi dopusti izhajalo, tam naj se zaprosijo, da kosijo potom okrajnega glavarstva vojaški oddelki, ki štejejo po 20 mož in sicer takih, ki so vajeni košnje. Županstvo v Božjakovem v Belokrajini je dobilo na primer letos za spomladno kop v vinogradih 20 takih vojakov in je bilo z njimi prav zadovoljno. Poleg svoje gaže so dobili ti vojaki prosto oskrbo in po eno krono na dan in so bili tudi prav zadovoljni. Začetek je toraj storjen in dobava takih oddelkov od strani županstev mogoča.

Razen te pomoči, ki obeta največ vspeha, bi se dala dobiti pa še ena pomoč. To so gališki delavci, ki jih razpošilja „Delavski urad c. kr. kmetijske družbe na Dunaju“ (Arbeitsamt, Wien I, Schauflergasse 6). Tam se dajo dobiti tudi kosci in je sedaj skrajni čas, da se za nje oglasimo. Seveda nas ti delavci več stanejo. Za posredovanje in za dobavo je plačati od delavca po 5 K, razen tega je potrebni denar za pot naprej poslati. Pri vsem tem pa ne prevzame delavski urad nobene odgovornosti za to, če bi delavec prelomil svojo zavezo in če bi delo zapustil. Poleg proste prehrane je treba tem gališkim delavcem plačati po 1·50 K do 1·80 K. Navadno zahtevajo stanovanje in potrebna živila, da si sami kuhajo, vendar jih je mogoče tudi hraniti kakor je pri nas običajno. Bolj prikladni so ti delavci za večje kmetije in sploh velika posestva. Seveda je sedaj zadnji čas, da se tudi za nje zglasimo, če jih hočemo dobiti, ker jih v zadnjem trenutku sploh ne dobimo.

Rohrman.

„Lusitanija“ potopljena.

Kakor se uradno poroča, je 7. maja, nekoliko po 2. uri popoldne na višini Kinsale ob južni irski obali neki nemški podmorski čoln torpediral veliki potniški parnik „Lusitanijo“, družbe Cunard, in ga potopil. Različna poročila se vjemajo le v toliko, da je bilo na „Lusitaniji“ krog 2000 oseb (posadke in potnikov) in od teh je rešenih krog 600. Človeške žrtve bi torej znašale krog 1400 oseb.

Glasom Reuterjevega poročila 7. t. m. je bila „Lusitanija“ kakor najnovejši angleški trgovinski parniki, opremljena s topovi. Razen tega je imela po tem poročilu med svojim tovorom precejšnjo količino streliva in vojnega orodja.

Wolffov urad poroča iz zanesljive strani, da se je nahajalo na krovu „Lusitanije“ 5400 zabojev streliva. „Lusitanija“ je vozila večinoma tihotapsko blago.

Po raznih poročilih je „Lusitanija“ vozila razno blago v vrednosti 11 milijonov mark, razen tega pa 400 milijonov mark v zlatu, ki so bili iz Kanade poslani „Angleški banki“ v Londonu. Kar se tiče vojnega blaga, ki ga je vozila „Lusitanija“, zadene vsa škoda Anglijo, ker je morala blago plačati, predno je bilo spravljeno na parnik.

Strašni prizori ob potopu Lusitanije.

Reuter poroča po obvestilih rešencev z „Lusitanije“: Jasno, mirno, solnčno popoldne je bilo, ko je bila ladja torpedirana. Večina popotnikov je po zajtrku stala na krovu, ko so nenadoma zagledali na morju belo črto, ki se je skozi modro vodo približavala ladji. Sledil je strašen pok, ladja se je pretresla in se je pričela obračati upajoč, da privozi na obrežje, a zadel jo je drugi torpedo. Ladja se je hitro nagnila na stran, potopila se je v 20. do 25. minutah po prvi eksploziji. Čolnov na levi strani ladje niso mogli izpustiti v morje, ker je parnik ležal na strani. Nekateri mornarji so en hip videli podmorski čoln, ki je pa hitro izginil pod vodo in se ni več pokazal. Vsi rešenci pričajo, da so se potniki in mornarji pri vkrcavanju v čolne obnašali izredno mirno. Ženske in otroke so pustili prve v čolne. Ko se je potopil parnik, je potegnil za seboj v vrtinec pet čolnov. Predno se je parnik potopil, jih je veliko poskakalo v vodo, a vrtinec jih je potegnil za seboj, izvzemši tistih, ki so se oprijeli razbitih kosov ladje. V Queenstownu si videl prizore, ki so morali trgati srce: žene so iskale svoje može, matere svoje otroke. Vtis je še povečalo, ker so izkrcali 126 mrličev, med njimi več žena in otrok. Neki mornar je pripovedoval, da je neki torpedo vdrl v prostor, kjer so kurili kotle. Ko so izpuščali čolne v morje, so se zmedle vrvi več čolnov. 10 čolnov „Lusitanije“ je rešilo približno 500 ljudi, neka ladja je rešila iz čolnov 160 ljudi. V najhujši sili je klicala „Lusitanija“ na pomoč.

Vojska z Rusi.

Nemški sunek proti Rigi. Iz Petrograda poročajo: V sredo, t. j. 3. t. m., ponoči se je poročalo iz Rige, da se je pojavila nemška kavalerija pri Šavle, nemške torpedovke so pa priplule v zaliv pri Rigi. To poročilo je vse kroge, ki so do zdaj zaupali v zmago, zelo pobilo. Uradni krogi izjavljajo, da gre le za nevažno demonstracijo. Resni vojaški krogi si pa ne prikrivajo, da je pač nastop nemške kavalerije v smeri proti Libavi v zvezi z dogodki na Ruskem Poljskem. Nemške torpedovke so priplule v zaliv pri Rigi najbrže zato, da poiščejo primeren kraj, kjer bi izkrcali nemške čete. Nemci nameravajo s svojim sunkom porušiti važne železniške proge, ki so za armado na Poljskem velike važnosti. Armadno vodstvo je že ukrenilo, kar je potrebno.

Jaslo, Duklo naše čete zasedle. Uradno se razglaša 6. maja: Na bojni fronti v zahodni Galiciji prodirajo zavezniki uspešno dalje. Še intaktne sovražnikove čete poizkušajo v ugodnih obrambnih pozicijah hitro umikanje kriti. Močne ruske sile so v Beskidih po sunku zmagepolne armade v njihov bok tudi v nevarnosti. Ozemlje Jasla in Dukle je že priboreno. Boji, ki so v teku, bodo uničenje tretje ruske armade izpopolnili. Število ujetnikov je narastlo na 50.660. Ostali položaj je neizpremenjen. V dolini Orawe smo močan ruski napad na višino Ostry krvavo odbili in ujeli 700 Rusov.

Tarnov zopet avstrijski. Uradno se razglaša 6. maja: Tudi zadnje ruske pozicije na višinah Dunajca in na Biali so naše čete v bojih zavzele. Od 10. ure dopoldne je Tarnov zopet v naših rokah.

Rusi se na črto Riga-Vilna umaknili. Petrograjska brzojavna agentura poroča 7. maja: Armadno višje poveljstvo je ukazalo, naj se umakne ruska obmejna obrambna armada na črto Riga-Vilna. Poštne zveze in železnice v Dvinsk in v Rigo so na povelje najvišjega poveljnika zaprte zasebnemu prometu.

Prelaz Dukla v naših rokah. „Pester Lloyd“ poroča iz Eperjesa z dne 7. t. m.: Včeraj popoldne ob polu 6. uri je prešel v našo posest prelaz Dukla. Za ta prelaz so Rusi svoječasno žrtvovali tisoče in tisoče ljudi. Na tem oddelku se med drugimi hrabro bore naše slovenske čete.

Črta Jaslo-Pilzno prekoračena. — Uspehi naših čet v vzhodnih Karpatih. Uradno se razglaša 7. maja: Med nadaljnimi zasledovalnimi boji so združene avstrijsko-ogrske in nemške sile s prednjimi četami prekoračile črto Pilzno-Jaslo ob Wisloki. Južno od Jasla so na prostoru Dukla-Rymanov zaprle močne naše čete karpatske ceste, po katerih se umikajo Rusi v polnem neredu proti severu in severovzhodu. Tem sovražnim kolonam sledi za petami naša čez Beskide prodirajoča armada, s katero v zvezi se bore tudi nemške sile.

Število ujetnikov in vojni plen nadalje narašča. Posebno naš X. armadni zbor je včeraj sam zaplenil 5 težkih in 16 lahkih topov. Naše čete v vzhodnih oddelkih karpatske fronte so med tem odbile obupne ruske napade z najtežjimi izgubami za sovražnika. Tako je bil včeraj nov sunek proti Višini Ostry odbit po zelo učinkujočem artiljerijskem ognju; 1300 Rusov ujetih; več oddelkov z ognjem od strani uničenih. Tudi na fronti v jugovzhodni Galiciji so se izjalovili vsi poizkusi sovražnika, da bi osvojil posamezna opirališča.

Boroevičeva armada že v Galiciji. „Az Est“ poroča iz Eperjesa 7. maja: Boroevičeva armada, ki zasleduje iz stolic Sarosa in Zemplina umikajoče Ruse, je že prišla čez ogrsko mejo in sledi sedaj na gališkem pobočju sovražniku. Na ogrskem ozemlju ni nobenih rednih ruskih čet več. Samo tuintam po dolinah in skritih stezah tavajo ruski vojaki, ki hočejo bežati, pa jih naše straže po vrsti love.

Nemški uspehi na severnem Poljskem. Boji južno od Szadowa in vzhodno od Rossienie so se končali z izrecnim porazom Rusov, ki so imeli težke izgube, izgubili so tudi 1500 ujetnikov in se splošno umikajo. Jugozahodno od Kalvarije, južno od Avgustova in zahodno od Przasznysza, smo krvavo odbili delne ruske napade. V teh bojih so Rusi izgubili skupno 520 ujetnikov.

Uničenje III. ruske armade zagotovljeno. Dunaj, 8. maja. Zavezniki so dosegli višino pri Pilzno, 20 km vzhodno od Tarnova. Uničenje 3. ruke armade je zagotovljeno. Cesta Gorlice-Zmigrod-Dukla je v naši posesti. Nemci so že dosegli kotlino pri Krosnem.

10. armadni zbor je ujel cele ruske čete, več tisoč mož s topovi in trenom.

70.000 ujetnikov. — Tudi vzhodno op Lupkowa se čuti zmaga. — Krosno osvojeno. Uradno se poroča med drugim 8. maja: Nasledki bitke pri Tarnowu in Gorlicah prenesli so se sedaj tudi na karpatsko fronto vzhodno od Lupkowa. Naše čete, ki so tudi tu prešle k napadu, so osvojile ponoči obmejni greben severno od iz zadnjih srditih bojev znanih krajev Telepocz, Cellö, Nagypolany. Severno in na obeh straneh uzoškega prelaza so Rusi izgubili vse priborjeno ozemlje sedaj v par dneh. Z velikimi izgubami je sovražnik zapustil kosček ogrske zemlje, ki si jo je s toliko težavo priboril.

V zahodni Galiciji se boji na celi fronti dalje uspešno razvijajo. Včeraj so naše čete osvojile Krosno. Kako velika je zmešnjava pri armadi Radko Dimitrijeva, ki se na celi fronti hitro umika, dokazujejo v boju pri Kraju Brzostek ujeti ujetniki, ki so vojaki šestih ruskih divizij štev. 5, 21, 31, 52, 63 in 81.

Deli iz Beskidov se umikajočih ruskih čet so bili na več krajih obkoljeni in ujeti. Skupno število ujetnikov od 2. maja dalje znaša sedaj 70.000. Zasledovanje sovražnika nadaljujemo.

Ogrska prosta Rusov. — Sovražnik se umika na 200 km dolgi fronti. — Uspeh naših čet pri Zaleszcykih. Uradno se poroča 9. maja: V zasledovanju iz njegovih višinskih postojank vrženega sovražnika so naše čete prekoračile obmejni greben Karpatov. Ogrska je prosta Rusov. Na galiških tleh traja bitka dalje. Na nad 200 km dolgi fronti — od Visle do prelaza Užok — se sovražnik umika. Zvezne čete so med zmagovitimi boji prekoračile približno črto prelaz Užok-Komanca-Krosno-Dembica-Szcucin.

V karpatskem odseku vzhodno od uzoškega prelaza in na fronti v jugovzhodni Galiciji so se tudi razvili silnejši boji. Naše čete so osvojile več ruskih postojank. Močne sovražne sile so napadle naše čete na višinah severovzhodno od Ottynije, boj je še v teku. Močno utrjeno mestno utrdbo pri Zaleszczykih, katero je sovražnik v tedne dolgih obupnih bojih skušal držati, so naše čete z naskokom osvojile. Ruse zasledovale čez Dnjester in jih 3500 ujele.

Libava v nemških rokah. — Železnica Vilna — Szawle zrušena. Uradno 8. in 9. maja: Naše proti Libavi prodirajoče čete so zasedle to mesto. Pri tem smo ujeli 1000 Rusov ter zaplenili 12 topov in 4 strojne puške.

V Libavi smo zaplenili velike zaloge vojnega materijala. Pred močnimi silami vsakovrstnega orožja, katere je sovražnik zbral v Mitavi, so se naši proti temu mestu potisnjeni oddelki počasi umaknili.

Severovzhodno od Kovna smo potem, ko smo uničili en ruski bataljon, temeljito porušili železnico Vilna-Szawle. Ob Njemenu smo pri Srednikih napadli ostanke štirih ruskih bataljonov, ki so skoro gotovo pripadali dne 6. in 7. maja pri Rossienie poraženih čet. Nove ruske napade proti našim postojankam ob Pilici smo zavrnili z velikimi izgubami sovražnika.

Turška vojska.

Angleški bataljon uničen. Turški glavni stan objavlja 6. maja naslednji komunike: Na dardanelski fronti je bil včeraj vsled napada, ki smo ga izvedli proti sovražnemu levemu krilu pri Ariburnu, en sovražni bataljon uničen in del njegovih močno utrjenih okopov osvojen; uplenili smo nad 200 pušk in strojno puško. Ravno tako včeraj zvečer je naša akcija proti Sedil Bahru imela posledico zelo težke izgube na angleški strani. Ob tej priliki smo uplenili tri nadaljne strojne puške in obilo municije. Doslej je padlo vsega vkup 10 strojnih pušk v naše roke.

Domače in tuje novice.

Iz šolske službe. Kot okrajnošolski nadzornik pride v Ljubljano nadučitelj in začasni okrajnošolski nadzornik v Novem mestu g. Lavtižar. V Novo mesto pa pride kot začasni okrajnošolski nadzornik nadučitelj g. Janko Grad iz Most pri Ljubljani.

Darovali so v bolnico v Kandiji: Podružnica Rdeč. križa v Rudolfovem 10 Ko. „Maggija“ in 1000 cigaret. C. kr. okrožno sodišče, Rudolfovo, 20 Ko. šarpije. Gospod dr. Ažman nemške knjige. Gosp. ravnatelj Rohrman veliko lepih slovenskih knjig. Kmetijska šola na Grmu 2 lonca povidla. Župnija Št. Vid pri Zatičini 100 jajec. Krajec nasl. Rudolfovo nemške koledarje. Glavna tobačna trafika, Rudolfovo, cigarete, cigare in tobak. — Velikodušnim dobrotnikom najprisrčnejša zahvala in udano priporočilo.

V cesarice Elizabete bolnico Rudečega Križa je 8. maja dospel večji oddelek vojakov, med njimi so Slovenci: Sukovič Alojzij, Mirna peč. Jordan Janez, Vrh pri Št. Jerneju. Miklavčič Janez, Gornja Bre-

zovica pri Št. Jerneju. Jurglič Ignacij, Prelesje pri Mokronogu. Kastelic Janez, Žvirče pri Žužemberku. Andolšek Janez, Dobro polje. Kobé Leopold, Metlika. Štupar Franc, Komenda. Rifelj Franc, Zalog pri Šmarjeti. Travnik Primož, Sele pri Borovljah. Vencer Karl, Sv. Ema na Štajerskem. Seme Jožef, Sv. Krištof pri Laškem trgu. Nosé Franc, Rumenja vas. Maver Štefan, Boljuns, Istrija. Kolar Viktor, Pelstein na Štajerskem. Močnik Jožef, Kneža. Makše Jožef, Jordan kal. Majde Anton, Poljane pri Mirni peči. Pust Alojzij, Globodol. Katič Janez, Dobova, Štajersko. Rožman Jožef, Artiče, Štajersko. Černe Jožef, Žužemberk. Slak Janez, Globodol. Praznik Karl, Št. Vid pri Zatičini. Sršič Anton, Šmarjeta. Durjava Albin, Poreč, Primorsko. Kaferle Anton, Trebnje. Vodnik Ignac, Mirna peč. Ludviger Friderik, Novo mesto. Gasperšič Janez, Straža. Pleško Mihael, Brezovica pri Ljubljani. Košiček Anton, Novo mesto. Papež Janko, Černomelj. Ahlin Ignac, Novo mesto. Lesar Franc, Ribnica. Ilaš Franc, Bučka; njegov brat Ivan pa je ujetnik v Moskvi in je že parkrat pisal domov.

Mornariška vest. Novomeški rojak č. g. Anton Jarc je imenovan župnikom mornariške bolnice v Puli.

Vojaška vest. Terezija Mirtič z Dvora pri Žužemberku je poslala na bojno polje tri sinove. Eden je padel na južnem bojišču, drugi leži v bolnici, tretji Jožef je korporal 27. dombr. pp.

Iz ruskega ujetništva je pisal Franc Pintar, črkostavec iz Novega mesta. — Zdrav — v ruskem ujetništvu. Ne vem, kam nas nastanejo. Vam bom že pisal. Vas vse skupaj pozdravlja Vaš France. — Njegov starejši brat Janko Pintar, trgovec se nahaja pa že od 13. decembra v srbskem ujetništvu.

Prostovoljni strelci v Novem mestu. V nedeljo dne 9. t. m. se je vršila tudi zaprisega novomeških prostovoljnih strelcev. S kraja je sicer še število bolj pičlo, a se bo gotovo v kratkem povečalo.

Radi prodaje z vodo zmešanega mleka obsojene so bile dne 8. majnika pri tukajšnem okrajnem sodišču Ana Redek na 10 K, Urša Željko, Frančiška Blažič in Ivana Ude na 24 ur zapora, Terezija Bele, Marija Hrovat in Marija Godec, ker so priznale in kazale, da se kesajo, vsaka na 5 K oziroma 12 ur zapora. Za prvič niso velike kazni, ako bi se ponovilo tako goljufivo početje, se bi tudi kazen zelo zvišala. Torej — poštenost je povsod najboljša pot do blagostanja in sreče!

Iz ruskega ujetništva se je oglasil g. Jožko Pirc iz Novega mesta. Septembra meseca je šel v Galicijo in je od tam samo enkrat pisal. Stariši so zelo žalovali za njim, ker so se bali, da je že mrtev. Dne 21. marca je pa pisal dopisnico, da je bil na bojnem polju ranjen in potem ujet od Rusov. Na vojni dopisnici piše, da je že popolnoma zdrav in da upa, da z božjo pomočjo se še vidijo zdravi in srečni; ob enem tudi čestita roditeljem za god.

Govedina in golobje meso. Govedina je zelo draga. V Novem mestu gojita dva gospoda golobe najbolje pasme. Odkar se je govedina podražila, zmanjkujejo golobje, Ako preleti le več kot domače dvorišče, se ne vrne več. Tisto družino, ki lovi take golobe, opozarjamo, da je to tatvina, pa naj jih tudi morebiti strelja; tisti kdor pa tako ukradeno meso použije, je soudeležen te tatvine. Za sedaj zamolčimo imena, ali če se to kmalo ne opusti, se bodo imena brala kmalu pri sodišču.

Ujetnik v Rusiji. Ivan Rus, posestnikov sin iz Gorenje Lokvice, je na posledicah vojne umrl v daljni Rusiji. Ker je dospelo uradno naznanilo, so mu zvonovi na Lokvici peli zadnje slovo.

Iz ruskega ujetništva je pisal že dvakrat odlikovani četovodja Janez Benčina iz Bukovice pri Ribnici. Nahaja se v Skobelevu v Turkestanu. Tam je tudi Josip Hočevar iz Zagorice pri Ribnici; sedem mesecev ni bilo glasu o njem, sedaj je pisal zdrav in neranjen. — Mati Terezija v Veliki Bučni vasi št. 4, občina Prečina je s posredovanjem Rudečega križa še le 8. maja prejela naznanilo, da je njen sin, posestnik Franc Kastrevec 27. domobr. pp. ujet že 17. oktobra 1914 pri Molodkiw-u, a se ne ve za kraj njegovega bivanja.

Vojaško. V armado je aktiviran za to vojno dobo naš dolenjski rojak podmaršal v p. Ivan Lavrič pl. Zaplaz.

Slovenski častniki imenovani: polkovnik Ivan Trampuš 73. pp., Ludvik Pengov 1. trdn. topn. bataljon. — Podpolkovnik Milan vitez Bleiweiss-Trsteniški, 7. polj. topn. p. — Major Anton Kovačič 45. pp., Ludvik Kuralt 22. pp., Fran Kočinski 17. pp. — Stotnik Emil Knific 17. pp., Albert Lang 17. pp., Viktor Kovačič 97. pp., Alojzij Korže 17. pp. — Nadporočnik Henrik Majcen 24. pp., Herman Potočnik železn. p., Branko vitez Pogačnik 4. bos.-herc. p., Ivan Cvenkl 87. pp., Bogomir Zgaga 4. bos.-herc. p., Josip Hočevar 7. pp., Herman Krall 17. pp., Fran Poljak 26. pp., Viktor Gogala 87. pp. — Poročnik Franc Komar 84. pp., Karel Kompare 73. pp. — Stotnik v rez. Kališnik Ivan 92. pp. — Nadporočnik v rez. dr. Maks Obersnel 97. pp., Viljem Lavrenčak 17. pp., Franc Kralj 17. pp., Izidor Modic 2. bos.-herc. p., Karel Tribnik 87. pp., Karel Glaser 17. pp., Franc Pavlič 79. pp., Šonta Eduvard 47. pp., Ant. Burgar 87. pp., Zupančič Gilbert in dr. H. Schreiner 4. bos.-herc. pp., Gebauer Karel 17. pp., Osvald Fuchs 17. pp., Strašak Rudolf 17. pp., Bajuk Marko 22. pp., Verhovnik Franc 47. pp., Likar Anton 97. pp., Ropas Ladislaj 87. pp., Salamon Ferdo 97. pp., Petrin Anton 97. pp., Fran pl. Premerstein 2. bos.-herc. pp., Vičar Leop. 22. pp., Zidanšek Jos. 97. pp., Bratoš Fran 97. pp., Marsič Emil 97. pp. — Poročniki v rez. Volčič Ivan, 2. bos.-herc. p., Šimnic Konrad 17. pp., Bitenc Jos., 17. pp., Mirnik Franc 77. pp., Miklič Milan 92. pp., Bremec Melhijor, avtomb. odd., Petriček Ervin 77. pp., Jankovič Fran 17. pp., Lah Andrej 97. pp., Goli Ludvik 97. pp., Šinkovec Viktor 2. bos.-herc. p., Loss Karel 27. pp., Izop Ivan 7. pp., Hrašovec Ivan 27. pp., Badalič Jos. 87. pp., Prettner 17. pp., Bosnič Ant. 97. pp., Kolenc Vinko 27. pp., Pečnik Fran, Lederhas Rajko 27. pp., Vrešer Ivan 97. pp., Kepic Ant. 79. pp., Sirc Fran 27. pp., Turk Štefan 2. bos.-herc. p. — Nadporočniki Tomše pl. Savskidol 2. havb. div., Stuhec Gustav 4. polj. havb. p. — Nadporočnik v rez. Fric dr. Lukman 7. p. top. p., Franc Ločniker 7. p. t. p., Dostal Viljem 7. p. t. p., Kubelka Emil 8. p. t. p., Berbuč Bogomil 8. p. t. p. Kotnik Ignac 7. p. t. p. — Poročniki v rez. Smerekar Oskar 11. p. t. p., Berlisg Jos. 13. p. t. p., dr. Fran Pavlin in Pelikan Pavel 7. p. t. p., Polednjak Karel 14. p. t. p., Fran Tavčar 7. p. t. p. — Nadporočniki v rez. Fran Šenk 2. trdnj. t. p., Švab Ivan in Novak Ivan oba trd. t. p. Poročnik je: Dekleva Vladimir 4. trd. p. Nadporočnik: proviantni častnik Anton Klinc 22. lov. b. Nadzdravnik v rez. dr. Fran Virant. — Za časa vojske aktiviran je nadporočnik Adolf Mahorčič. Nadzdravnik v rez. dr. Jos. Pogačnik. — Mornariški linijsko-ladijski zdravnik je postal dr. Viktor Slamnik.

Dopusti za obdelovanje polja. Korespondenčni urad poroča: Vojno ministrstvo je odredilo, da veljajo določila odloka o podeljevanju dopustov za obdelovanje polja tudi za vse črnovojnike, ki bivajo v zaledju in za vse po postavi o vojnih dajatvah vporabljene delavce.

Odlikovani. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo polkovnik Ivan Neubacher 17. pp. in major Jurij Pichler. Polkovnik Fran Drenik 10. pp. Ponovno najvišjo pohvalo nadporočnik Emil Klun 9. pp. Najvišje priznanje stotnik 17. pp. Karel Gressel. Asp. zdravnik 2. drag. p. dr. Pavel Parma, poročnik 27. pp. Alf. Kovač, nadporočnik Fran Kral 27. pp. Proviant. častnik nadporočnik Anton Klinc. Zlato hrabr. svetinjo praporščak 96. pp. Anton Mihelčič. Srebrno 2. vrste poddeset. 1. bos.-herc. p. Filip Škulj. Srebrno 1. vrste stražni vodja bos.-herc. orožnikov Jos. Kožuh. Bronasto pa narednik Kolarič Jos. in četovodja Ivan Zorec 15. pijon. bat.

Podpora po v boju padlem vojaku. C. kr. domobransko ministrstvo je izdalo pred kratkim na politične oblasti važen odlok. Na podlagi točke 6 zakona z dne 26. decembra 1912 smejo uradi izplačevati podporo še šest mesecev po smrti vojaka, ki je padel na bojišču. Če se je družinam, ki so dobivale podporo, po šestih mescih, odkar je umrl vojak, ustavila podpora, naj zopet vložijo prošnjo za podporo na okrajno glavarstvo.

Vpoklicanje superarbitriranih k oddelkom za rekonvalescente. „Fremdenblatt“ reproducira članek lista „Ostrauer Zeitung“, v katerem pravi: Kakor uradno poročajo, bodo od zdaj naprej, dokler traja vojna, vse vojake, ki jih je vojaški zdravnik klasificiral kot točasno nesposobne in ki imajo pravice do invalidske pokojnine brez superarbitracije, ne glede na dobo službene nesposobnosti, uvrščali v oddelke za rekonvalescente, ki obstoje pri nadomestnih bataljonih. Ta odredba vojnega ministrstva velja tudi za nazaj. Vsi tisti, ki so jih bili od pričetka vojne potom superarbitracije kot točasno nesposobne poslali na dopust in ki nimajo pravice do invalidne pokojnine, bodo vsled te odredbe tudi takoj vpoklicani. Vpoklicanci imajo prosto vožnjo na železnicah in parnikih monarhije, in sicer le iz bivališča do kraja, kamor so bili vpoklicani. Pri blagajnicah železnic in paroplovnih družb se morajo izkazati s svojimi vojaškimi papirji in, če nimajo nobenega teh papirjev, s potrdilom občinskega predstojnika. Ta dokument mora imeti uradni pečat.

Pregledovanje drugega črnovojniškega poziva. Kakor javlja „N. Wr. Tagblatt“, se bo pregledovanje za črnovojnike drugega poziva (17 letne in 43- do 50 letne) vršilo v mesecih juniju in avgustu. Za sposobne spoznani bodo poklicani pod orožje koncem avgusta, ozir. začetkom septembra. Starejši letniki se bodo uporabljali za lokalne službe, v nadomeščenje onih čet, ki odidejo na fronto.

Przemyselski ujetniki so se oglasili: Iz ruskega ujetništva iz Samarkanda v Aziji so brzojavili črnovojniki topničarji korporal Janez Kerin, Franc Hribar, Anton Kodrič, Franc Vidic. Vsi so doma od Sv. Križa pri Kostanjevici. — Topničar Ivan Rejec, ki je bil ves čas vojne v Przemyslu, je iz Taškenta pisal svoji ženi, da se že 15 dni in noči vozi, pa še ne ve, kam ga bodo poslali. — Josip Ravnikar, načelnik cestnega odbora v Radečah pri Zid. mostu, je 14. aprila pisal svoji ženi, da je že prestopil azijsko mejo. — Alojzij Hude, posestnik iz Mirne peči je pisal ob vožnji v azijsko Rusijo; kam ga bodo poslali, še ne ve.

Podpisovanje drugega vojnega posojila. Ob priliki podpisovanja prvega vojnega posojila se je izkazalo kot zelo neprilično, da so vlagatelji hranilnic, posojilnic in drugih denarnih zavodov podpisovali vojno posojilo s tem, da so za poravnavo podpisanega zneska izročili svojo vložno knjižico. Kdor se misli udeležiti podpisovanja pri drugem vojnem posojilu, stori najboljše, če ga podpiše pri tistem zavodu, kjer ima naložen svoj denar. S tem se prihrani zamudno pošiljanje vložnih knjižic od zavoda do zavoda, kar povzroči obilo nepotrebnega dela, podpisovatelju pa prizadene precejšnje stroške. Tudi pride vlagatelj potem veliko poprej v posest svoje vložne knjižice.

Nov drobiž. C. kr. korespondenčni urad poroča: Ker se je pokazalo, da v prometu se nahajajoči nikelnasti drobiž ne zadošča in ker se kaže osobito v industrijskih okrajih močna potreba po njem, je vlada sporazumno s kraljevsko ogrsko vlado sklenila, da s pridržkom naknadne postavne potrditve te odredbe pusti kovati in izdajati drobiž po 10 vinarjev, za vsak slučaj tudi po 20 vinarjev iz novega srebra (zmes 50 odstotkov bakra, 40 odstotkov cinka in 10 odstotkov nikeljna). Izdajati se prične ta denar in sicer 10 vinarski novčič dne 10. majnika, in sicer po neobhodni potrebi in kolikor ga potrebuje promet do najvišje vsote 20 milijonov kron. Denar bo po velikosti in teži nikelnastemu denarju popolnoma enak in se bo razločeval le po kovinski barvi in po kovanju reverzne strani.

Cena petroleju. Vojno ministrstvo je naročilo vsem avstro-ogrskim čistilnicam mineralnega olja, naj svoje odjemalce pri sklepih za nakup petroleja pogodbeno takoj obvežejo, da cena petroleja v prodaji na drobno v mestih ne bo višja nego 62 vinarjev, na deželi pa 64 vinarjev. Prestopki te odredbe naj se sporoče vojnemu ministerstvu.

Opozarjamo, da loterija „Slovenske Straže“ ni v nobeni zvezi s srečkami „Srečkovnega zastopstva v Ljubljani.“ Srečke „Slovenske Straže“ se naročajo edino-le v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani. — „Slovenska Straža“.

Slovenska županstva so v prvi vrsti poklicana, da namene „Slovenske Straže“ ki jih ima s svojo veliko loterijo, podpro v kolikor mogoče največji meri. Upamo da vsak slovenski župan, vsak slovenski občinski svetovalec, ki bo te vrstice bral, takoj v svoji občini vse potrebno ukrene, da bo njegova občina se v prvi vrsti zabliščala med onimi, ki razumejo sedanji položaj.

Generali se odkrivajo pred slovenskimi junaki. Vincenc Polak, doma iz ormoške okolice na Štajerskem, stražmojster pri oddelku strojnih pušk 5. dragonskega polka, piše svojemu bratu Ludoviku s severnega bojišča naslednje pismo, v katerem pravi med drugim: „Omenim tudi, da uživamo Slovenci na bojišču splošen sloves, da smo junaki od prvega do zadnjega. Nemški in mažarski generali se odkrivajo pred polki, kjer služijo Slovenci.“

Zopet potres v Avezzanu. Glasom poročil iz Avezzana so čutili ondi v pondeljek zvečer, t. j. 3. t. m. ob 9. uri 55 minut zopet zelo močan potres. Tudi iz drugih krajev se poroča o potresu ob istem času.

„Glavo kvišku! Kmalu bo vse dobro!“ O priliki svojega obiska v Kolomeji je prestolonaslednik nadvojvoda Karl Franc Jožef končal nek svoj nagovor z besedami: „Sedaj pa glavo kvišku! Kmalu bo vse dobro!“

Loterijske številke.

Gradec, 12. maja 57 81 83 38 14

Najnovejša poročila.

Prodiranje v Galiciji se nadaljuje. Uradno se razglaša 11. maja: V bojih zadnja dva dni so prodrle naše čete rusko bojno črto pri Dembici. Močne ruske sile, ki so se vojskovale južno od Visle, so bile prisiljene vsled tega, da so se hitro umaknile za spodnjo Wisloko. Sovražnik je izpoznal, da ne more držati močno utrjene bojne črte ob Nidi in jo hitro izpraznuje. Kakor se je prenesel uspeh pri Gorlicah in pri Jaslu na bojno črto v Karpatih, tako vpliva vspeh armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda pri Tarnovu in pri Debici na položaj v Ruski Poljski. V srednji Galiciji pritiskajo naše in nemške čete med neprestanimi vspešnimi boji za ostanki poraženih ruskih zborov proti odseku ob Sani. Število ujetnikov in plen narašča vsak dan. Čete, ki so prodrle z gozdnih Karpatov, so vrgle pri Baligrodu močnega sovražnika nazaj in so prekoračile s prednjimi četami pri Dverniku reko San. Ruska 8. armada, ki se je vojskovala splošno med Lupkovom in Užokom, je zdaj z znatnimi deli tudi zapletena v poraz.

Dopisi.

Iz Mirne peči. Dne 1. maja t. l., to je v soboto ponoči ob polu dvanajstih, je izbruhnil iz neznanega vzroka ogenj v Češnjicah pri posestniku Martinu Gognjavec; začelo je goreti v skednju oziroma v šupi. Vsled suhega vremena je bilo v kratkem času vse gospodarsko poslopje v ognju, ki je do tal pogorelo; živino so vso rešili, zgorel je pa ves živež, kakor: žito, mast in deloma tudi obleka. Žalibog, da pri tej nesreči ni bilo brez človeških žrtev; 81 letni stari oče je namreč v gorečem poslopju našel smrt, ker ga je dim zadušil, in so ga na polovico opečenega potegnili iz goreče sobe. Ker ni bilo slučajno nobenega vetra in so ljudje še pravočasno prihiteli na pogorišče, je bilo mogoče ogenj pred sosednjimi poslopji obvarovati. Veliko požrtvovalnost pri gašenju je kazal tukajšnji g. kaplan, pa tudi domača požarna bramba s svojo brizgalno je v polni meri spolnila svojo dolžnost. Pogorelca prav toplo priporočamo usmiljenim srcem in to tembolj, ker je bil posestnik zavarovan za majhno svoto 2800 K, škode je pa okrog 15.000 K, in ker v sedanjih hudih časih pogorelec še mnogo bolj potrebuje hitre in izdatne pomoči, kakor kedaj popreje. Darila sprejema tudi župni urad. — Stavbena dela pri tukajšnji novi cerkvi so v polnem teku, v kratkem se prične z obokanjem cerkvene ladje. G. stavbeni podjetnik Ogrin je izjavil, da bode stavba do jeseni gotova, če ne nastopijo še kaki izvanredni dogodki in če bo mogel do jeseni preživljati svoje delavce s potrebno hrano, katero sedaj kupuje od tukajšnjih domačinov. Bog daj, da bi že v jeseni obhajali službo božjo v novi cerkvi! — V trdnjavi Przemysel je bilo tudi nekaj naših faranov; dosedaj se je oglasil samo g. Hude iz ujetništva in sicer iz Azije; piše, da je zdrav.

Št. Peter. Minulo nedeljo 2. maja so oznanili zvonovi naših cerkva svojim župljanom tužno vest, da je nekdo izmed tukajšnjih vpoklicancev daroval svoje življenje za cesarja in domovino. Ta prva žrtev naše župnije — o mnogih pogrešancih ne vemo nič gotovega — je 22 letni Franc Becele, edini otrok ugledne Beceletove hiše z Gorenjega vrha. Pokojni je služil pri topničarjih. Nesreča ga je zalotila na severnem bojišču. Kako, se danes prav natanko še ne ve. Kolikor je mogel razbrati oče iz besedi ugašajočega sina, je zadel slednjega šrapnel. Razmesaril mu je levo roko in levo nogo ter hrbet. V takem stanju je ležal še dva dni v snegu. Svojo dušo je izdihnil v cesarja Franc Jožefa bolnišnici na Dunaju dne 30. aprila t. l. Pokojni je bil mirnega značaja in blagega srca. Bil je splošno priljubljen. Več let je bil odbornik domačega izobraževalnega društva. Naj počiva mirno v tuji zemlji. — Pri Tratnikovih na Lutrškem selu je bila več mesecev globoka žalost. Kako tudi ne! Od 16. avgusta lanskega leta ni bilo nobenega glasu več o sinu Francetu. Mnogi so že sodili, da ga pokriva gališka zemlja. Zadnji dan meseca aprila pa je prišlo iz Bijska, gubernija Omsk, veselo obvestilo, češ, da je France sicer v ujetništvu, a živ in popolnoma zdrav. — Na gradu Otočce so se oglasili pred kratkim predrzni tatovi. Ponoči so ukradli prašiča, ga pred svinjaki zaklali ter odnesli. Za priboljšek so si privoščili 15 kokoši. Manj sreče so imeli pri cerkvi v Mačkovcu. Tu so sicer deloma ulomili vrata, a pravega uspeha ni bilo. Tudi tu se menda kaže vojska v svojih posledicah. — V Grčevju je pogorel Matijev pod. Če je ljudska sodba prava, je zanetila ogenj otroška roka. V kratkem času v istem kraju že drugi požar, povzročen po otrocih. Bo treba že več previdnosti! — Vino s Trške gore in z Grčevja je letos privabilo veliko odjemalcev. Zadnje čase so se prav pridno oglašali kupci. Prepričali so se, da je kapljica izvrstna, a cene primerne. Tako so se zopet obnovile kupčijske zveze, ki so se bile zadnjih par let malo zrahlale, deloma vsled kakovosti blaga, deloma vsled pretiranih cen.

Iz Ajdovca. Požar. Dne 7. t. m. je požar vpepelil štirim gospodarjem v Srednjem Lipovcu, župnije Ajdovec pri Žužemberku, skoraj vsa gospodarska poslopja. Nesreča je toliko hujša, ker ni gospodarjev doma. Dva sta v vojski, eden mora oditi te dni, eden pa je v Ameriki. Novinec je preteklo leto napravil nektera nova poslopja, zdaj pa mu jih je požar uničil. Tako bo prisiljen vdrugič se zadolžiti, ako ne dobi izdatne pomoči. Zavarovani so bili le za majhne svote. Kako naj poslopja popravijo? Ni gospodarjev doma, ni delavcev, vsak ima sam dela črez glavo. Pogorišče vsako je strašno, ob vojski pa še strašnejše. Milodari dobrotnih, usmiljenih src se naj blagovolijo pošiljati za pogorelce potom župnega urada ali potom županstva v Ajdovcu.

Velika svota denarja 154-0-11

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja:

Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Pogajanja med Japonsko in Kitajsko.

Razni listi poročajo, da je 7. t. m. izročila Japonska Kitajski ultimat, ki je potekel dne 9. t. m. ob 6. uri zvečer.

Petrograjski list „Nowoe Wremja“ poroča 7. maja iz Pekinga: Kitajska vlada je izročila japonskemu poslaniku noto, s katero odklanja japonski ultimat.

Če Kitajska pred rokom, ki ga določa japonski ultimat, ne sprejme japonske pogoje, bo japonski poslanik zapustil Peking. Armada in brodovje sta dobila povelje, naj boste pripravljeni, da se lahko takoj podaste na vsak kraj, ki se jim bo določil.

Pričakujejo, da bo vojska med Kitajsko in Japonsko izbruhnila še pred koncem tega tedna, tembolj, ker Kitajska ne more ugoditi nadaljnim zahtevam Japonske, ker bi sicer nastal upor v državi. Japonci upajo, da bodo vojsko na podlagi svojih vojaških odredb lahko kmalu končali.

Japonsko poslaništvo je izdalo poziv o splošni mobilizaciji na vse japonske državne podanike.

Vkrcalo se je 70.000 Japoncev. 20.000 mož se mora izkrcati v Šantungu, ostali čakajo v kitajskih vodah nadaljnih povelj.

Po najnovejših poročilih pa je Kitajska japonskim zahtevam ugodila.

Artiljerijski dvoboj.

Fr. Jerina, enoletni prostovoljec, opisuje prav živo boj med našo in sovražno artiljerijo in sicer (po Slovencu):

Bilo je 22. marca. Prekrasno pomladansko jutro, prvo, ki sem je doživel v svojem enomesečnem bivanju na bojnem polju. Zdelo se mi je to jutro podobno onim, ko sem še brezskrbno hodil po Močilniku, zatopljen v krasoto narave, in občudoval stvarstvo Vsemogočnega, ki je v svoji neskončni dobrotljivosti obdaril človeka s tako krasno prirodo. Taki in enaki spomini so za človeka, ki se je na bojnem polju že kar udomačil, hujši nego smrt od sovražne krogle.

Radi sovražne premoči smo morali menjati naše postojanke. Izbrali smo si prostor, ki se nam je zdel po svoji naravni legi kakor izbran za naše havbice. Začeli smo takoj z ognjem. Kakor v poletnih dnevih, ko se prevleče nebo s temnimi oblaki, iz katerih švigajo bliski, ki jim sledi gromenje in temu toča, ki potolče ponosno proti nebu kipeče zlato klasje na polju, tako smo bili tudi mi naenkrat obdani od oblaka dima, ki je nastal vsled hitrega streljanja, in svinčena toča granat in šrapnel, ki se je vsipala iz naših havbic, je neusmiljeno razsajala med vojaki sovražnih čet. Govorilo se ni nič, znamenja so se dajala samo z rokami. Vsak izmed nas je delal z naporom vseh sil, da nas je oblival pot, kajti vsi smo vedeli, da je izid današnje ljute bitke odvisen skoraj samo od naših havbic.

Skoraj celo uro je trajalo gromenje topov, ne da bi bili sovražniki izsledili naše postojanke. Sovražne granate in šrapnele smo videli padati kilometer v stran. Bili smo prepričani, da nas ne izslede; v tej misli nas je zlasti utrdilo dejstvo, da se je sovražni ogenj vedno bolj oddaljeval od nas, mesto da bi se nam bližal. Toda naenkrat zaslišimo tik za našimi hrbti strašen pok: udarila in razletela se je sovražna granata. Tej je sledila druga, tretja, itd. Ker je po prvi trajalo celih pet minut, predno je priletela druga, smo si že mislili, da so sovražniki samo slučajno namerili semkaj. A ko je priletela druga granata in so ji čimdalje hitreje sledile nadaljne, smo uvideli, da so nas izsledili.

Sovražnik je dobro meril: razen treh prvih so vse naslednje eksplodirale v neposredni bližini. Sto korakov vstran smo imeli spravljene konje. Človek bi mislil, da se bodo vsled strašnega, neprestanega pokanja iztrgali in razbežali na vse strani. A tako so že vajeni bojnega hruma, da se niti ne ganejo, pa naj še tako grme naši in sovražni topovi v njihovi neposredni bližini. Seveda so taki le konji, ki so že dalj časa na bojišču.

Najprej so padale sovražne krogle za nami, potem so udarjale v prostor med baterijo in konji in padale tudi sredi med konje. Pretresljiv je bil pogled na težko ranjene konje, ki so se borili s smrtjo; težko so hropli, iz gobca in nosnic jim je pritekla kri, pogledi so se užigali in ugašali, udje so se za trenotek zganili in zopet obstali — vse to je pričalo, da smrt ni daleč. Hotel sem jim skrajšati strašno trpljenje — bili so trije — ter jim iz revolverja poslati odrešilno kroglo. Toda tisti trenotek so začele granate in šrapneli padati naravnost med nas, da sem pustil konje in mislil na drugo. Kakor bi kdo s palico sunil v sršenovo gnezdo in bi se vanj zakadili vsi sršeni naenkrat, tako smo sedaj tudi mi začeli delati s podvojeno silo. Kar zdivjali smo. Gromenje naših topov, razpokavanje ruskih granat in šrapnel je povzročilo, da nisem mogel več ločiti posameznih strelov med seboj, ampak sem čul samo dolgo, dolgo gromenje, katerega ni hotelo biti konca ter se mi je zdelo, da traja celo večnost.

Po celem telesu sem čutil mrzel pot in nemo sem gledal, kako je tu pa tam udarila granata v gručo moštva, ki ga je močni pritisk granate razmetal na vse strani. Vsenaokrog so ležali smrtno ranjeni; slišal sem njihove mile vzdihe, videl njihove umirajoče poglede. Njihova kri se je mešala z deževnico in jo popolnoma pordečila — vsepovsod sam kri, sama kri. Vedel sem, da se vsak hip lahko tudi moja kri zmeša s krvjo ostalih, toda vse to me ni napravilo obupanega ali prestrašenega, marveč sem le popolnoma otopel. Ko sem preje včasih bral opise bojnih prizorov, sem ves trepetal in sočustvoval z žrtvami; toda če se človek sam udeležuje boja, postane popolnoma otopel. Ko sem preje včasih bral opise bojnih prizorov, sem ves trepetal in sočustvoval z žrtvami; toda če se človek sam udeležuje boja, postane popolnoma nesposoben za kakoršenkoli človeškoblag občutek.

Polagoma sem zgubil ves razum in nisem mogel več trezno misliti. Ko sem se ozrl po bojnih tovariših, se mi je zdelo, da se, sam zver, nahajam med divjimi zvermi, še vedno žejnimi krvi, dasi se jim iz gobcev kadi preobilo zavžite krvi bogatega plena. V očeh vsakogar sem bral, da ne misli na smrt, marveč samo na to, da bi se prelilo čim več sovražnikove krvi. In ta strašni prizor je trajal dolgo, dolgo, celo večnost. Če se sedaj spomnim na to borbo, zatrepetam, kakor je zatrepetalo srce ubogih staršev, ko so nenadoma zvedeli, da jim je padel edini sin, njihova edina nada na stara leta.

Granatam so sledili šrapneli. Sicer je učinek teh veliko večji, če ne eksplodirajo previsoko, a moralični učinek granat veliko večji. Šrapneli nam niso povzročili veliko škode. Potem so se začele menjavati granate in šrapneli in divja godba se je nadaljevala.

Poveljnik naših baterij je začel resno misliti, da bi menjali postojanke, a dokler ne pride povelje, tega ni mogoče storiti. In povelja ni bilo, ker je opazovalec javil, da naše granate in šrapneli strašno obdelujejo sovražno artiljerijo, ki je na tem, da menja svoje postojanke. In še z večjo hitrostjo in navdušenostjo smo začeli streljati. Res pravi artiljerijski dvoboj. Veličastno divjih strahot takega dvoboja ne more opisati nobeno pero.

Končno je sovražni ogenj ponehal. Takoj smo vedeli, kaj to pomeni. In res je opazovalec javil, da so uničene tri ruske baterije, katerih ostanki se hitro umikajo. Bili smo zmagovalci. Pet minut na to smo tudi mi prenehali z ognjem. Še-le sedaj smo zopet postali ljudje in se zavedli človeških dolžnosti: pomagali smo ranjencem, kolikor je bilo mogoče.

Tudi mene je ranil drobec granate, ki se je razletela v neposredni moji bližini, na čelu. Rano sem si sam obvezal in je sedaj že zaceljena. Brazgotina nad desnim očesom pa me bo vedno spominjala na 22. marec, na dan, kakršnega ne bom, tako upam nikdar več doživel.

Dražbeni oklic. E 80/15 / 11

Dne 7. junija 1915 predpoludne ob 9. uri, bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 32 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Jurkavas, vl. št. 586, označba nepremičnin: hiša, gospodarsko poslopje, kozolec in njiva. Cenilna vrednost 2110 K, najmanjši ponudek 1412 K. K neprimičnini zemljiška knjiga Jurkavas vl. št. 586 spadajo sledeče pritikline: sanke, 2 zaboja za žito in dvokolnica v cenilni vrednosti 7 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 17. aprila 1915.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 % 1-0-7

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl. Odgovorni urednik Dr. Anton Ogrizek. Tisk J. Krajec nasl.